

2. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навч. посіб. Харків, 2016. 260 с.
3. Методика підготовки та проведення лекцій у національній академії внутрішніх справ / за ред. Є. М. Моїсєєва URL: https://okor.naia.kiev.ua/assets/files/npa-navs/MetRec_lekc.pdf
4. Туркот Т. І., Коновал О. А. К. Ушинський як фундатор філософії освіти. *Педагогіка вищої та середньої школи*. 2017. Вип. 1. С. 242–248. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PVSSh_2017_1_29 (дата звернення 10.04.21).

Фіяло Т. О., здобувачка 1-го курсу СО «Магістр»,
факультету хімії, біології і біотехнологій,
спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна
Науковий керівник – Зарішняк І. М., канд. пед. наук, доц.,
Донецький національний університет імені Василя Стуса,
Україна

МОНІТОРИНГ В АДАПТИВНІЙ СИСТЕМІ НАВЧАННЯ

В умовах сьогодення сучасні технології покликані зробити життєдіяльність кожної людини комфортнішою в усіх її аспектах. Не дивним є застосування сучасних цифрових технологій і в навчальній діяльності провідних закладів освіти. Педагоги з усього світу досить позитивно діляться набутим досвідом, висвітлюють прогресивні напрями і переваги, обґрунтовують ефективно впровадження різноманітних інноваційних тенденцій в галузі освіти. Однією з таких технологій, на наш погляд, є застосування моніторингу в адаптивній системі навчання.

Відповідно, актуальність моніторингу в адаптивній системі навчання підтверджується працями провідних дослідників, науковців та педагогів, які вивчають адаптивне навчання як один із найпрогресивніших та найперспективніших напрямів, що вміщу в себе сучасна освітня галузь у загальному розумінні. Зокрема і вітчизняні, і зарубіжні дослідники приділили увагу як сутності та особливостям адаптивної системи навчання різних освітніх рівнів, так і питанням моніторингу за такої системи навчання. Проте недостатньо досліджено роль моніторингу в адаптивній системі навчання.

Мета роботи – з'ясувати суть та розкрити роль моніторингу в адаптивній системі навчання.

Проблематику моніторингу в адаптивній системі навчання вивчали та досліджували педагоги, психологи, працівники філософського напрямку, серед яких варто виділити роботи В. Бондара, П. Брусиловського, В. Бондарчука, С. Гончаренка, В. Дем'яненка, І. Зязюна, В. Кременя, С. Рубінштейна та багатьох інших сучасні науковці.

Питання моніторингу адаптивної системи освіти в зарубіжних країнах аналізували та досліджували П. Дурлач (P. Durlach), Е. Лав'єрі (E. Lavieri), Р. Соттіларе (R. A. Sottolare) та ін.

Вагомий у контексті розгляду адаптивних систем навчання на основі програмування, алгоритмізації й використання вебтехнологій є досвід Н. Юдалевича, В. Орленка, С. Прийми, П. Федорука та багатьох інших.

Дослідник П. Федорук визначає проблематику теорій, методологій і технік і побудови інтелектуальних адаптивних систем індивідуальних дистанційних навчань студентів на базі різних нових вебтехнологій [1].

В. Бондар присвятив свої праці педагогічним умовам та принципам реалізації можливостей адаптивного навчання майбутніх учителів [2].

Загальні основи функціонування інтелектуальних адаптивних освітніх систем сучасної освіти на базі технологій використання цінних знань – Web Mining визначав та аналізував науковець С. Прийма [3].

Адаптивне навчання сьогодення та його моніторинг на основі сучасних інформаційних технологій досліджував В. Дем'яненко [4].

Використання технологій у навчанні пройшло певний еволюційний період – від презентацій на лекціях, впровадження систем електронного навчання (LMS, CMS), поширення МОК і аж до використання штучного інтелекту для адаптивного навчання.

Досліджено, що сам феномен якості освіти є предметом багатьох наукових досліджень другої половини XX – початку XXI століття. Якість освіти варто розглядати як головний і пріоритетний критерій ефективності системи освіти, відповідно, моніторинг якості освіти виступає основним інструментом інформаційного забезпечення як самої системи освіти і її напрямів, так і системи управління освітою.

Організаційно-методичні принципи моніторингу систем якості освіти – це сукупність теоретичних положень та умов, що визначають правила, принципи, алгоритми, методи забезпечення функціонування систем моніторингу якості освіти і проведення відповідних досліджень щодо їх відповідності встановленим вимогам.

Варто надати ґрунтовну характеристику адаптивної системи навчання:

1. Адаптивне навчання – це цифрове навчання, що сприяє індивідуалізації процесу навчання за допомогою адаптації курсу до потреб окремого

студента або учня і надання прямої підтримки кожному викладачу, особливо в групах з великою кількістю тих, хто навчається. І саме тут системи онлайн-навчання можуть бути корисними, допомагаючи реалізувати принципи адаптивного навчання та застосовувати особистісний підхід [5].

2. Адаптивні технології навчання – це технології, що використовуються в процесі навчання і можуть реагувати в режимі реального часу на дії студентів та покроково підтримувати процес навчання.

Доцільно зазначити, що широке впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в навчальній діяльності відкриває новітні можливості для підвищення ефективності навчання, забезпечуючи при цьому оптимальний темп навчання, відповідну глибину змісту навчання, належний рівень компетентності.

Адаптивними називають системи навчання, які базуються на інформаційних технологіях і спрямовані на врахування індивідуальних особливостей тих, хто навчається. Особливістю такої системи є можливості адаптації навчального матеріалу за допомогою: а) адаптивної навігації по навчальному курсу відносно цілей навчання; б) адаптивного викладання матеріалу залежно від рівня знань здобувачів. Варто зазначити і те, що у найпростішому розумінні адаптованість характеризується як інтерактивний діалог, внаслідок якого навчальний процес персоніфікується відповідно до рівня набутих знань, вмінь і навичок осіб, що навчаються. Саме це підлягає моніторингу.

На сьогодні популярними є більш досконалі адаптивні системи навчального процесу, в яких індивідуальні особливості навчальної діяльності здобувачів всебічно враховуються за рахунок підвищення «інтелекту». Такі дидактичні системи називаються інтелектуальними, наразі вони стають усе більш поширеними в сучасній освітній практиці не лише України, а й провідних держав світу.

Переваги таких навчальних систем забезпечують споживачам більше можливостей вільно вибирати власну освітню траєкторію та рівень компетентностей, регулювати темп навчання та час вивчення навчального матеріалу, плануючи самостійну та індивідуальну роботу над темою. Крім того, вони передбачають диференціацію навчання залежно від рівня знань і вмінь здобувачів та їх пізнавального досвіду, індивідуальних особливостей сприйняття навчального матеріалу, здатності вирішувати завдання різної складності тощо.

Відповідно до цього відбувається перехід від найпростіших алгоритмів вивчення одного і того ж навчального матеріалу усіма учнями чи студентами до складного алгоритму генерації змісту й методик навчання, коли різні учні досягають запланованих результатів різними способами організації навчального процесу, з різними темпами і базується на різних варіаціях.

Варто відмітити гнучкість та мобільність адаптивної системи навчання та моніторингу за нею, адже кожне наступне питання залежить від того, як здобувач відповів на попереднє – чим краща відповідь, тим складніше завдання, і навпаки – якщо студенту важко, питання будуть легшими, поки він не вивчить поняття. Засоби адаптивного оцінювання зазвичай використовуються для періодичного моніторингу або регулярної практики і підлягають обов'язковому моніторингу [3].

Досліджено, що у разі періодичного моніторингу адаптивні завдання використовуються кожні кілька місяців. Здобувачі отримують порівняно тривалий тест, мета якого – перевірити, наскільки добре вони засвоїли матеріал за 2–4 місяці.

Варто зазначити, що після моніторингу проводиться аналіз даних, а результати використовуються для подальшого коригування програми та індивідуальної траєкторії навчання кожного студента.

Однією із розробників адаптивних тестувань для моніторингу є саме NWEA, яка створила адаптивне тестування задля різних цілей.

Варто навести такий приклад: тест MAP Growth використовується для періодичної перевірки знань здобувачів із різних предметів, водночас MAP Skills рекомендується використовувати частіше. Цей тест визначає труднощі, які виникають у студентів під час вивчення нового матеріалу [6].

Отже, основною перевагою моніторингу в адаптивній системі навчання є адаптивні тести – детальна статистика. Педагог бачить індивідуальну траєкторію навчання кожного здобувача протягом багатьох років і на основі цих даних може коригувати програму та підходи до навчання. Отже, адаптивні тести дають змогу робити висновки про стан навчання здобувачів у будь-який момент часу та дозволяють педагогу спрогнозувати їхній індивідуальний розвиток.

Список використаних джерел

1. Федорук П. І. Адаптивна система дистанційного навчання та контролю знань на базі інтелектуальних Інтернет-технологій: монографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2008. 326 с.
2. Бондар В., Шапошнікова І. Адаптивне навчання студентів як передумова реалізації компетентнісного підходу до професійної підготовки вчителя. *Рідна школа: щомісяч. наук.-пед. журн.* 2013. № 11. С. 36–41.
3. Прийма С. М. Особливості функціонування інтелектуальних адаптивних навчальних систем відкритої освіти дорослих. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України.* 2012. № 3. С. 241–254.
4. Дем'яненко В. М. Психолого-педагогічні аспекти адаптивного навчання. *Адаптивні технології управління навчанням: матеріали третьої міжнар.*

- конф. (м. Одеса, 25–27 жовтня 2017 р.). Одеса, 2017. С. 18–22. URL: <http://pdpu.edu.ua/doc/konf/2017/atl2017/atl2017.pdf>
5. Шишкіна М. Перспективні технології розвитку системи електронного навчання. *Інформаційні технології в освіті*. 2011. Вип. 10. С. 132–139.
 6. Decoding Adaptive. URL: <https://www.pearson.com/content/dam/one-dot-com/one-dot-com/global/Files/about-pearson/innovation/Pearson-Decoding-Adaptive-v5-Web.pdf>

Цокур О. С.,
 доктор педагогічних наук, професор,
 завідувач кафедри педагогіки
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова,
Україна

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ВИТОКИ СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

З-поміж стратегічних напрямів модернізації національної системи освіти, окреслених у Законах України «Про освіту», Концепції національного виховання та Стратегії розвитку освіти України до 2030 року, чільне місце відведено системі позашкільної освіти, одним із актуальних завдань якої є залучення підростаючих поколінь до культурного дозвілля і формування їх здатностей до здійснення культурно-дозвілєвої діяльності. Суттєво, що умови розвитку інноваційного суспільства вимагають подальшого вдосконалення вітчизняної системи позашкільної освіти, зокрема, в аспекті організації культурно-дозвілєвої діяльності дітей та молоді, що покликана не тільки врахувати їхні природні здібності, але й створювати сприятливі умови для творчого розвитку повноцінної й соціально відповідальної особистості громадянина України, формування його національного характеру, демократичного стилю мислення та полікультурного світогляду. Натомість цьому заважають прояви в суспільній свідомості індивідуалістичних деформацій, тиражування за допомогою засобів масової інформації нерідко антисоціальних заходів, які відверто пропагують розбещеність, насильство і розпусту, а також призводять до моральної деградації і зневіри підростаючого покоління у суспільні ідеали, що орієнтовані на загальнолюдські цінності, розширення прав людини в площині культури, освіти й вільного часу, створення умов для вільного розвитку особистості в національному соціокультурному просторі. Крім того, послаблення соціального контролю провокує на відхід від традиційного для українського народу погляду на культурне